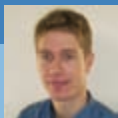

Kwetsbaarheid van de Europese afvalindustrie voor criminaliteit

Nood aan uniformere regelgeving en beter onderzoek naar reguliere en spookbedrijven

Stijn Van Daele
Universiteit Gent

Prof. Dr. Tom Vander Beken
Universiteit Gent

Vorig jaar voerde de Universiteit Gent in opdracht van de Europese Commissie een onderzoek uit naar de kwetsbaarheid voor criminaliteit van de Europese afvalindustrie. De bedoeling hiervan was om aspecten te detecteren die eventueel kunnen leiden tot misbruik door criminelen. De kwetsbaarheden liggen vooral in te weinig uniforme wetgeving en internationale samenwerking, de eigenschappen van afval als product en het maken van te weinig onderscheid tussen reguliere en malafide sector.

Wetgeving

Een aanzienlijk deel van de kwetsbaarheden ligt vervat in de wetgeving. Op het niveau van de VN is er de Bazelconventie, die internationale afvaltransporten naar derde wereldlanden verbiedt. Dat de handhaving hiervan niet evident is, mag blijken uit de ramp met de Probo Koala in augustus. De Europese richtlijnen met betrekking tot afval laten veel ruimte voor interpretatie. Deze vrijheid voor interpretatie maakt de afdwingbaarheid en handhaafbaarheid ervan minder sterk. Ondanks de vele wetten zijn er ook enkele blinde vlekken. Zo besteedt de wetgeving veel aandacht aan de eigenaars van het afval. Aangezien makelaars wettelijk gezien geen eigenaar zijn, ontsnappen zij deels aan controle en wettelijke beperkingen. Deze lacune in de regelgeving creëert mogelijkheden voor criminaliteit. Daarnaast zorgen nationale verschillen en gerechtelijke aansprakelijkheid voor (internationale) milieucriminaliteit voor een moeilijk te ontwarren kluwen. Alsof dat nog niet genoeg is zijn er ook op nationaal vlak nog eens onduidelijkheden in de afvalwetgeving.

Het product

De kwetsbaarheden liggen evenzeer vervat in het product zelf. Afval, vooral in vloeibare vorm, kan gemanipuleerd worden en de identiteit verdoezeld. Daarnaast is afval makkelijk te transporteren en is het onderscheid tussen afval en tweedehandsgoederen niet altijd evident. Dit schept mogelijkheden om de regelgeving te omzeilen. Terwijl dit eigenschappen van het product zijn, betekent dit allerm minst dat men hier niets kan aan doen. Voor vloeibaar afval bestaat bijvoorbeeld de mogelijkheid om stalen te nemen. Hoewel hier een prijskaartje aan vast hangt, zou dit de langetermijnkosten zoals voor opruimen van vervuilde sites, omlaag kunnen halen. Dit is niet alleen de verantwoordelijkheid van de afvalindustrie, maar evenzeer van de afvalproducent.

Opese naliteit erscheid tussen

FEBEM-reactie

Al in een vroege fase van de studie waren er contacten tussen de Universiteit Gent (UG) en FEBEM. De federatie heeft haar volle medewerking verleend om de UG te helpen bij deze studie. De studie versterkt de mening van FEBEM dat het zeer belangrijk is om verder te blijven werken aan de professionalisering van de sector, waarbij duidelijk en transparante wettelijke regels én een transparantie van de activiteiten van de ondernemingen zelf cruciaal zijn. De FEBEM-deontologische code die elk lid moet tekenen is een intern moreel engagement. Maar ook extern werkt de federatie verder, oa. met haar streven om de heffingen te vereenvoudigen en zo transparanter te maken, ondanks het gegeven dat dit op korte termijn voor sommige leden kostenverhogend werkt. De federatie vestigt ook regelmatig de aandacht op het belang van opsporingswerk door inspectiediensten. De gekende bedrijven controleren maar daarnaast niets doen aan totaal illegale praktijken, is niet accepteerbaar. De laatste vijftien jaar is er in elk geval al veel verbeterd (we weten waarvan de sector komt!) en FEBEM blijft werken aan de verdere professionalisering. De FEBEM-leden zijn duurzame partners voor hun klanten. Transparantie, met respect voor de commerciële belangen, is een fundamenteel aan-

De sector

Wat de organisatie van de sector betreft merken we twee zaken op. Enerzijds zijn de formele barrières om toe te treden tot de sector laag. Daarom maakt toenemende privatisering het mogelijk voor criminele groepen om toe te treden tot de sector. Anderzijds nemen de informele drempels toe. Om competitief te zijn en het toenemende belang van milieuverantwoordelijk handelen te kunnen dienen, zijn steeds meer investeringen vereist. Deze groeiende professionalisering en de ermee gepaard gaande investeringen gelden echter niet voor spookbedrijven of bedrijven die niet de intentie hebben om aan degelijk afvalbeheer te doen. De mogelijkheden voor oneerlijke concurrentie nemen daardoor toe en de sector zelf heeft er alle baat bij om zich te distantiëren van deze bedrijven door middel van een deontologische code of een kwaliteitslabel. Een andere mogelijkheid bestaat erin om een kapitaalsgarantie op te leggen, zoals in de transportsector bestaat. Dit kapitaal zou kunnen aangewend worden voor eventuele saneringskosten in geval van milieucriminaliteit.

Conclusie

Onze studie detecteerde verschillende kwetsbaarheden van de afvalindustrie. Op wetgevend vlak dient meer aandacht te worden besteed aan uniforme wetgeving en internationale samenwerking, maar ook aan meer specifieke aspecten zoals makelaars en gerechtelijke aansprakelijkheid. Op technisch vlak is het mogelijk om het mengen van bepaalde afvalstromen te bemoeilijken. In verband met de sector is het van belang dat de malafide bedrijven onderscheiden worden van de reguliere sector. De verantwoordelijkheid voor dit alles ligt niet alleen bij de afvalindustrie en de wetgever, maar evenzeer bij de afvalproducent die zich dient bewust te zijn van het kostenplaatje van een degelijk afvalbeheer.

Voor meer informatie

Vander Beken, T. (ed.), *The European waste industry and crime vulnerabilities*, Antwerpen, Maklu, 2007, 190p.

Dorn, N., Van Daele, S. en Vander Beken, T., 'Reducing vulnerabilities to crime of the European waste management industry: the research base and the prospects for policy', *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice* (2007) Vol.15 nr.1

Van Daele, S., Vander Beken, T. en Dorn, N., 'Waste management and crime: regulatory, business and product vulnerabilities', *Environmental Policy and Law* (2007) Vol. 37 nr.1